

Idegen földön - kiegészítés

- Márfi Gyula érsek atya ajánló sorai:

Öröm és megtiszteltetés számomra, hogy ajánlást írhatok Király Péter és Varga Dénes: Idegen Földön c. oratóriumához. Felidéződnek bennem a jelen mű első változatával együtt a „Jöjj el, Betlehem!” oratórium, valamint a „Halló szívet adj nekem” dalos kazetta is, melyeknek Péter társszerzője volt, és amelyeket olyan szívesen hallgattam és (némi nosztalgiával) hallgatok azóta is. Nem véletlen, hogy a „Virrassz még!” c. dalát egyik karácsonyi körlevelém által megismerhette a veszprémi főegyházmegye papsága és hívei is.

A most kézben tartott és hallgatott CD-ről röviden csak annyit mondhatok, hogy mind a szövege, mind a zenéje igényes és szép. Méltó ahhoz a Bibliához, amelyből bőségesen merít.

Az „Idegen Földön” még nem azonos a szférák zenéjével vagy azzal az énekkel, amelyet az üdvözültek énekelnek a Bárány trónja előtt (vö. Jel 14, 1-2), mégis olyan zene, amely a földöntúlinak előíze lehet és előkészíthet minket a mennyei muzsika befogadására, átvezetve földi zarándokútunk örömein és poklain, felcsillantva számunkra azt a várost, amelyben már „nem lesz többé halál, sem gyász, sem jajgatás”, csak „béke és öröm a Szentlélekben” (Jel 21,4; Róm 14,17).

Ez a csoda veled is megvalósulhat, kedves hallgató, föltéve, hogy nem csak a füleddel, hanem a szíveddel is hallgatod Király Pétert és vele a Karmel Együttest. Hisz ez az oratórium több, mint ének-zenei produkció és mert a Kis Herceg rókájának szavai ilyen formában is igazak: „Jól csak a szívével hall az ember...”

Veszprém, 2008. október 2.

Márfi Gyula
veszprémi érsek

- Király Péter: A mű születése...

IDEGEN FÖLDÖN

oratórium

Eredeti alcíme: „Oratórium a ma keresztényeinek”. Gyökerei kb. húsz évre nyúlnak vissza, egyetemista koromra, amely a kommunista rezsim utolsó éveiben kezdődött. Egy zsúfolt kollégiumban laktam, társaim közül sokan szinte állandó alkoholos delíriummal, szabadossággal ünnepezték a felszabadulást a szülői ellenőrzés alól... Esténként zengett a folyosó a részeg kurjongatástól. Kukoltam a szobámban és hallgattam a trágár kinti zajokat. Egyszer csak kopogtak. Egy szintén elsőéves lány dugta be a fejét: „Szia! Hallottam valakitől, hogy te is jársz templomba. Szólni szeretnék, hogy hétfő esténként a koli alagsorában zsolozsmázunk néhányan, ha akarsz, csatlakozhatsz!”

És hétfő esténként, akár az őskeresztény időkben, összegyűltünk néhányan a penészszagú „katakombákban” imádkozni. Hallgatva, mint a csuka, ajtó mögül füelve a kinti világ tombolását, rettegve hordoztuk a szörnyű titkot, hogy mi keresztények vagyunk. Ekkortájt került kezembe a 137. zsoltár, mely a babiloni fogságba hurcolt zsidóság jajszava az elnyomók ellen: „De hogyan énekeljünk az Úrról az idegenek földjén?” Ezek a sorok hozzám szóltak, aki ekkortájt már énekelgettem az Úrról gitárral a kezemben. És, akárcsak a zsoltáros, visszásnak és lehetetlennek éreztem, hogy már megint nekünk kell a föld alá bújni, mint annak idején az ősegyháznak, a világ meg hadd tomboljon tovább. A zsoltár azonban így folytatódik: „Ha elfelejtkezem rólad, Jeruzsálem, felejtkezzék el rólam az én jobb kezem! Nyelvem ragadjon az ínyemhez, ha meg nem emlékezem rólad...!” És Jeruzsálemről megemlékezni nemcsak a kollégium pincéjében kell, hanem a zűrzavar, a romlottság, a

fenekestül felfordult, idegen világ kellős közepén is. „Mert vétkesek közt cinkos, aki néma” (Jónás könyve, Babits).

És jöttek sorban a dalok.

Írtam egy verset arról, hogy a rézkígyót hiába emelik fel a pusztában, senki sem tekint fel rá. Ez lett a bevezető.

Folytatódik Jeremiás próféta Siralmaival, az ő stílusában, az ő szavaival a mai kort is igyekeztem megidézni („Nemzedékünk sötét, mint a felhő / lábbal tiporja Isten jogarát / megjelölt fa minden igaz ember / sírva virraszt éjszakákon át” – mint tettem én is annak idején...).

Aztán a címadó zsoltár („Ajkunk hallgat, nem szól a dal, / a fáradt hangszer a fűzfákon pihen”), majd a Jelenések könyvének egy képe következik. Meghatározó élményem volt Pilinszky János Apokrifja, hogy a Világvége nem majd egyszer, ama végső harag napján következik be égszakadás-földindulás közepette, hanem magunkban hordjuk, és lopva, némán, rettenetes lassúsággal jön el. Talán már zajlik is. (Idézet az Apokrifból: „És látni fogjuk a kelő napot./ Mint tébolyult pupilla, néma, s mint figyelő vadállat, / oly nyugodt.” Hasonló gondolat a dalból: „Látni a szemét a napban,/ az arcokon álvigyorát, / látni a szívek elvadult mélyén / lábai mély nyomát. // Érzed-e közelségét?/ hallod a lépteket? / Itt él köztünk – mióta már! – a / fekete szörnyeteg!”). Az oratórium gondolatvilágában sok más utalás is van az Apokrifra.

A folytatásban ismét a Jelenésekből villan fel egy rész: a Napba öltözött Asszony, akitől, miután megszülte, elragadják gyermekét. A dal a Megváltó, a Megváltás művének nyomait, hatását keresi a mai időkben. Ez a szellemként bolyongó nőalak (Mária!) azóta is kutatja köztünk a fiát. És nem találja, mert „Az életadó Isten messze jár, / művéből már csak a keresztfa áll, / ha rátekinthet a nép, tudja, nem várhat csodát: / eltemették örökre Krisztusát”. Majd szinte vádaskodva, elkeseredetten: „Szellemasszony! Fekete Gyászkirálynő! / Mondd csak, hova tűnt Gyermeked? / Lánggal égő, eleven tiszta Ostya – / Szellemasszony, felelj, mért engeded?”

A következő dal ismét nagyon személyes. Egyszer ima közben egy olyan zsoltár akadt a kezembe, amelyben a zsoltáros az Úr nevében beszél magáról, hogy mennyit kell szenvedni a kigúnyoltatástól, testi-lelki megaláztatástól, arcul köpdöséstől. Ahogy olvastam ezt az imát, Krisztus arca merült fel bennem, aki köztünk naponta, milliányi magunktól szenvedni el ugyanezt. A dal („Égő sebedre gyógyír lennék /, apró életem gyolcsként nyújtanám,/ Istenem, szívembe rejtenélek, / hogy ne fájjon úgy neked a világ...”) teljes egészében, szinte saját erő felhasználása nélkül született meg néhány percen belül, kicsit nagyképűen szólva, mintegy a „sugalmazottság” érzetét keltve bennem. Határozottan emlékszem még ennyi év után is, mennyire *megsajnáltam* akkor Jézus Krisztust...

Egy prózai szöveg töri meg a sötét képeket, s felhangzik az általam „Agnus Dei”-nek becézett dal, mely Jézus nevében szól hozzánk: „Azért jöttem, hogy én legyek az áldozat, / s az ég haragja ne sújtson le rátok / azért jöttem, hogy vállaljam a lángokat, / hogy megszűnjön az ezredéves átok.”. És rámutatunk (Keresztelő Jánossal) a Megváltóra: „Ő az Isten báránya”. Mindez benne van Isten tervében. Ő nem elbukott, hanem áldozatul adta magát értünk. Nagy különbség.

Egy kánon következik egyszerű, de könnyen követhető szöveggel: „Az éjjel nem nyeli el a csillagot. / Az éjjel nem nyeli el a csillagot. / Minél rémesebb és minél feketébb, / ő annál jobban, annál szebben fölragyog.”

A hátralévő rész pedig már a vigasztalásé és a küldetés megfogalmazásáé: „Az idő lassan érik, már sárgul a búzakarász, / a büszke szár új életet nevel / tőkén a szőlő gyermek-magvakra vigyáz / a bő termésért kit küldjek el? Ezt kérde az Úr Izajás próféta meghívásakor is. És az ő szavaival felelünk: „Itt vagyunk, minket küldj, Urunk!” Mert az aratnivaló sok, a munkás pedig kevés... Ezt a dalt írtam utoljára. Már készen volt az

oratórium, már próbáltuk is, de hiányérzetem volt. Egy nagyon fontos mozzanat nem került még a „képletbe”: a Szentlélek segítségével. Önélküle fabatkát sem érne a felbuzdulás, hogy majd mi leszünk a „hegyre épült város”. Pünkösd nélkül csak szalmaláng-erejű próbálkozásokban merülünk ki egy életen át. De „*Hallottuk zúgását, betöltött időt, teret / láttuk az érkező-éltető lángnyelveket / ujjongtak, daloltak tárt szívvel mind, akik féltek / átdöfött Szívéből kiáradt fölénk a Lélek.*” Mert néha gyávák vagyunk keresztényként élni és megfutunk a zajosabban höbörgők elől. De Jézus saját Lelkét küldte el nekünk.

Végül néhány szó az utolsó (előtti) dalról. Már majdnem készen volt a darab, csak a lényeg hiányzott: a finálé, a búcsúének, az „útravaló üzenet”. Az első dalok sötétsége nagyon elhúzta a mérleg nyelvét a borúlátás irányában. Tudtam és tudom azóta is magamról, hogy hajlamos vagyok borongósan látni a világot – de hát ez az oratórium nem rólam, hanem az Isten művéről kell szólnom! A vigasztaló gondolatokat a darabhoz én is úgy kaptam - vigasztalásképpen. S úgy kaptam az utolsó dal lényegét is. A Bakonyban, egy kis templom vasárnapi miséjén egy falusi plébánostól, Illés Dénes atyától, akit azóta sem láttam, de a művet (csak titokban, nem a plakátokon) neki ajánlom. Azt mondta akkor a szószéken: „Mert tudják, testvérek, mi győzelemre lettünk és nem elbukásra, az életre születtünk és nem a halálra!”. Ez lett belőle: „*Mert győzelemre lettünk, nem elbukásra, / az életre születtünk, nem pusztulásra, / Isten arra hív, hogy kövessük Fiát, / s míg élünk, zengjük a glóriát!*”

Van ebben a dalban pár sor, amit azóta sem tudok megrendülés nélkül végigénekelni vagy –hallgatni. Eleinte azt hittem, rólam szól, de annyian jelezték már azok közül, akik hallgatták vagy énekelték, hogy milyen sokat jelent nekik, hogy rá kellett jönnöm: ez egyike azoknak a soroknak, amiért engem erre a világra küldtek. Üzenet fentről, mely nekem magamnak éppúgy szól, mint a sok-sok bűn terhelte esendő testvérkéimnek, hogy ne féljenek, mert Isten irgalmas. Sokkal, sokkal irgalmasabb, mint álmodni mernék: „*Mondjátok el, hogy hatalmas az ember, / mondjátok el, hogy az élet mennyit ér, / mondjátok el, hogy mélyen minden szívben / Isten lángoszlopa az égig ér. // Mondjátok el, hogy nincs elveszve senki, / mondjátok el, hogy a lelkünk Istené, / mondjátok el, hogy a megfeszített Jézus / még a poklokból is út az ég felé!*”

Végezetül egy testvér gondolatai.

„Megtapasztaltam, hogy legbűnösebb (!) időmben is volt olyan, aki látta a lángoszlopot bennem, (egy atya) aki akkor is hitte, hogy nagy vagyok, mikor körülöttem minden porrá égett a magam bűnei miatt és megtapasztaltam, hogy a pokolból vezetett ki az úr Jézus! Akinek sokat bocsátanak meg, az jobban szeret! Az evangélium legmegrendítőbb üzenete ez számomra: Isten vágyik rá, hogy megbocsáthasson és szeressen... Fölfoghatatlan irgalom ez, egy örökkévalóság sem elég megérteni. Kiáltunk oda a még pokolban égőknek, hogy belőlük lehetnek a legnagyobb szentek! Ez a darab Isten irgalmának egy üzenete...”